

- 1270. umire Luj Sveti, što ukazuje na propast križarske misije i propadanje društvenog reda zasnovanog na kršćanstvu; gasi se viteški ideal
- Proza se generalizira kao izražajno sredstvo
- 13. st. – stoljeće sukoba; društvena i intelektualna podvojenost (najbolje se vidi u *Romanu o Ruži*)

Guillaume de Lorris (1210-1242)

- Teoretičar ljubavi, kurtoazni pjesnik
- Napisao prvi dio djela *Roman de la Rose* (započeo oko 1230.) – djelo koje je zadržalo popularnost čak i u doba renesanse; alegorijsko djelo
 - Bijeg u iluziju i san; priručnik za kraljeva kurtoazne ljubavi; inspiriran Ovidijem; oko 4000 stihova
 - Radnja – u prekrasnom vrtu ljubavi pjesnik nailazi na Ružu, ljepoticu nad ljepotom, i u njemu se rađa želja da je udvori. Pitanje: hoće li ljubavnik uspjeti osvojiti Ružu?
 - Ljubav je jedini pokretač i sadržaj djela
 - Posljednji, ali i najljepši plod kurtoazne tradicije

Jean de Meung (1250-1304)

- Enciklopedist, mislioc, polemičar, racionalni i beskompromisni „srednjovjekovni Voltaire“
- Napisao drugi dio djela *Roman de la Rose*
 - Mijenja smisao i tijek, bit i sadržaj djela
 - Želja za spoznajom čvrstog i realnog pogleda na zbiljski svijet i čovjekovo mjesto u njemu; želi vulgarizirati misao antičkih filozofa
 - Napada asketizam, djevičanstvo, pretjerano odricanje
 - „Raison“ odvraća ljubavnika od „službe ljuvene“; ljubav je za njega samo fizička želja od prirode usmjerena produženju vrste
 - Žena je središte većeg dijela romana – trudi se iskorijeniti ideal nježne, slabe i nevine žene stvoren kurtoaznom poezijom

Pierre de Saint-Cloud (12. st.)

- *Le Roman de Renart* (*Roman o Liscu*; oko 1175.) – napisao najstariju *branche* od njih 27; *fabliaux*
 - Nakon 1180. se jedna za drugom pojavljuje još 15 grana – jako popularne
 - Nakon 1205. se pojavljuje još 9 – s manjim uspjehom
 - Priče o liscu Renartu (što postaje opće ime za lisicu, umjesto dotadašnjeg „goupil“)
 - Crkva se protivi djelu, kažu da je utjelovljenje zla
 - Satira pjesnikove okoline i najviših institucija tog vremena (crkve i kralja)

Jacquemart Gelée de Lille (12. st.)

- *Renart le Nouvel* – satira
- *Couronnement de Renart, Renart le Contrefait* – satire, nastavci *Romana o Liscu*; anonimni
- *Fabliaux* – kratke zabavne priče u osmercima; priče za smijeh
 - Smatrane su orijentalnim, posebice indijskim pričama koje su doprle u Francusku putem latinskih prijevoda ili s križarima, no dokazano je da su nastale u Francuskoj (većinom)
 - 150 sačuvanih (npr. *Boucher d'Abbeville, Trois aveugles de Compiègne*)
 - Pisali ih uglavnom profesionalni žongleri, ali i poznati književnici (Henri d'Andeli, Philippe de Beaumanoir, Rutebeuf, Jean Bodel)
- 12. st. – tendencija prevođenja znanstvenih djela na pučki jezik
- *Ovide moralisé* – Ovidije sveden na crkvini „pravi nauk“
- *Physiologus* (2. st.) – opisi životinja, biljaka i ruda; uzor „prevoditeljima“ srednjeg vijeka
- Priroda se opisuje bez ikakvog pokušaja da se luči stvarnost od mašte; čest religiozan sadržaj
- *Lapidaires* – knjige o kamenju; *bestiaires* – knjige o životinjama
- Dokaz su toga koliko je čovjek tada živio u neznanju

- Liturgijska drama – početak i jezgra srednjovjekovnog kazališta
- Plaut i Terencije se čitaju u izvorniku po školama, djela im se prerađuju, ali nikad za potrebe scene
- Prvi koraci francuskog teatra, prenošenje epizoda crkvene povijesti na scenu (cilj je učvrstiti vjeru puka) – **Nativitas, Passio, Resurrectio, Ascensio** (rođenje, muka, uskrsnuće, uzašašće); izvodi se u crkvama
- *Liturgie mimée* – tekst Biblije nije bio dovoljan, pa se proširuje, izvode se umetnuti dijalozi
- Interes je bio velik, što je crkvi bilo korisno, pa se u teatar počinje uvoditi narodni jezik, ispočetka samo u rijetkim ukrasima i refrenima (npr. **Sponsus, Prikazanje o Adamu**), zatim se sve više miješa, a krajem 12. st. na latinskom pjeva samo zbor i govori tzv. *meneurs de la ville*
- **Sponsus** (*Zaručnik*) – latinski, lijepog u stihovima; a onom mli klerik ga je preradio i proširio na pukiom jeziku
- Mjesto iz kojeg se seli iz crkve na pozorište, ispred crkve (desno je Pakao, lijevo Raj, a između su tzv. *mansiones*, tj. stajališta)
- Osnivaju se laičke bratovštine (*confréries*) – prvo francusko profesionalno kazalište; kazališni ljudi nisu više crkveni, nego *comédiens*, „ljudi na rubu društva“
- **Jeu d'Adam** – pisac se trudi ostati što bliže izvornom tekstu Geneze, no uvodi društvo koje vidi oko sebe
- „Poluliturgijska drama“ – *mirakul* – miješa svjetovno i realno (*misterij* – čisto sakralni karakter)

Jean Bodel d'Arras (1165-1210)

- Žongler
- **Le jeu de Saint Nicolas** – prvi potpuno francuski i najbolji *mirakul*
 - Iz legende je preuzeta samo osnovna fabula
 - Zadržava se na prizorima u krčmi
 - Prva pojava argoa u književnosti
 - Završni *Te Deum* je jedina formalna veza s liturgijom

Hilarius (13. st.)

- **Mirakul o svetom Nikoli** – s dijelovima na narodnom jeziku

- **Courtois d'Arras** (početak 13. st.) – prikazuje prelazak religioznog kazališta u profano i dokazuje supostojanost religioznog i profanog u okvirima istog djela; prerada parabole o rasipnom sinu
- **Le Garçon et l'Aveugle** – dramski dijalog; najstarija poznata farsa

Adam de la Halle (Adam le Bossu) (1238-1286)

- Bitno mjesto u njegovom djelu zauzima kurtoazna lirika (njen posljednji istaknut predstavnik)
- **Jeu de la Feuillée** – improvizacija; komedija i revija; zajedljiva satira, realistička farsa i duhovita *féerie* u jednom
 - Niz veselih prizora
 - Opisuje život građana Arrasa, pojavljuju se i tri vile koje su došle proreći Adamu budućnost (i on sam se pojavljuje na sceni)
 - S mnogo glazbe
- **Jeu de Robin et Marion** – dramatizacija tema iz poznatih lirskih pastorela; prva francuska komična opera